

Biojätmed kodus: mida nendega teha?

Üht-teist kipub kodudes toidutegemise ja rõdu kaunistamise juures ikka üle jääma, aga mida sellega teha, õpetab keskkonnaministeeriumi keskkonnakorralduse osakonna nõunik **Kristel Kibin**.

Kuidas inimene ise oma kodus jäätmeid kõige paremini sorteerida saab, millised on võimalused?

Jäätmete liigiti kogumine on kohustuslik kõigile, kuid selle võimalused sõltuvad suuresti sellest, millised tingimused on loonud kohalik omavalitsus. Alustuseks tasukski tutvuda omavalitsuse veebilehel või jäätmehoolduseeskirjas kehtestatud kohustuste ja võimalustega.

Osa jäätmeid saab viia kodu lähedale konteinerisse, teised tuleb aga toimetada kogumispunkti (enamasti pakendijätmed, kuid korteriühistel on võimalik tellida taaskasutusorganisatsioonilt ka endale pakendikonteiner) või jäätmejaama. Samuti korraldatakse aeg-ajalt kogumisringe näiteks ohtlike jäätmete või sügiseti puulehtede üleandmiseks.

Mida teha kogutud biojätmetega?

Tekkinud ja eraldi kogutud biojätmed tuleks viia ette nähtud kogumiskohta. Kortermajade juures tähendab see toidujäätmete puhul eelkõige konteinerit, aiapäätmete (puuoskad ja -lehed) puhul jäätmejaama. Eramajade elanikud teevad aga sageli ise komposti, mida on hea väetisena kasutada.

Millised on võimalused kompostimiseks korrusmaja juures, kui mõistlik või mõttekas see oleks?

Korrusmaja juures kompostimise mõistlikkus ja mõttekus sõltub sellest, kas ühistul on hiljem midagi kompostiga peale hakata ja kas on olemas kokkulepe või eestvedaja kompostimise protsessi eest hoolitsemiseks.

Kompostimine ei ole kindlasti üle jõu käiv tegevus, kuid nõuab siiski veidi enam vaeva. Oluline on näiteks materjalide õige tasakaal, õhustatus ja piisav niiskus. Seetõttu tuleks veenduda enne kompostimisega ühiselt alustamist sobivate tingimuste ja kompostri olemasolus, aga mõelda ka sellele, kes protsessi eest vastutab, vajadusel komposti segab, kas kohapeal on võimalik komposti kasutada.

Valminud komposti kasutades on võimalik toitained uuesti mulda viia. Eelkõige sobib kompost – sõltuvalt sellest,

mida on kompostitud – õis- ja lehtdekoratiivsete või ka söögitaime kasvatamiseks. Kui kortermajas elades ei ole endal kompostile väljundit, on soovitatav kasutada biojätmete konteinerit.

Mis biojätmetest pärast kogumist saab? Kui suur osa läheb ümbertöötlemisele?

Liigiti kogutud biojätmed lähevad ümbertöötlemisele. Praegu on Eestis probleemiks see, et biojätmeid ei eraldata kodus ülejäänust piisavalt ja need moodustavad väga suure osa segaolmejäätmetest. Segaolmejäätmete hulgas olevatest biojätmetest enam midagi toota ei saa. Samuti rikuvad biojätmed ära segaolmejäätmete hulgas muu materjali, mida puhtana saaks ringlusse võtta.

Seni on Eestis levinuim liigiti kogutud biojätmete käitlusviis kompostimine, kuid lähiaastatel on näha anaeroobse kääritamise ehk biogaasi ja kääritusjäätme tootmise kasvu. See tähendab, et pärast liigiti kogumist saab biojätmetest kas kompost või kääritusjäätme, mis sobib kasutamiseks mullaviljakuse tõstmiseks.

Erinevatest liigiti kogutud biojätmetest teevad ohutus- ja kvaliteedinõuetele vastavat mullaviljakust tõstvat toodet Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus, Väätsa Prügila, Eesti Keskkonnateenused AS, Paikre OÜ ja Tallinna Jäätmekeskus.

Mida ütlete nendele inimestele korrusmajas, kes kardavad, et biojätmed lähevad prügikastis haisema?

Kindlasti ei haise biojätmed eraldi kogudes rohkem kui segaolmejäätmete seas. Pigem on just toidujäätmete eraldi kogumine ning sagedasem väljaviimine hügieenilisem ja vähendab prügi haisemise probleemi. Kui elanik kogub juba bio- ja pakendijätmed ning vanapaberi muudest jäätmetest eraldi, tekib segaolmejäätmeid väga vähe ja seega saab viimaseid välja viia harva.

Sageli tuuakse probleemina esile ruumipuudust. Tegelikult on võimalik mahutada jäätmete liigiti kogumiseks vajalikud prügikastid ka väikesesse

kööki, kuna jäätmete üldkogus ju eraldades ei muutu. Ühe suure prügikasti saab asendada mitme väiksemaga või teha ühele anumale mitu lahtrit. Samuti on eraldusvõimalusega prügikastide valik poodides juba üsna rikkalik. Mitmeid jäätmeliike tekib aga piisavalt harva, et leida nende kogumiseks ja hoiustamiseks muu lahendus (näiteks vanad patareid sahtlisse omaette karpi).

Biojätmete kogumiseks võiks kasutada eraldi kogumisnõud, mis on õhku läbilaskva kaanega, kuna just õhustatus aitab vähendada liigse niiskuse ja ebameeldiva lõhna teket. Biojätmeid võiks koguda kogumisnõusse lahtiselt, paberkotis või täielikult kompostitava kotiga, mis vastab standardile EN 13432 (ka sellised kotid ei sobi kodus kompostimiseks ega looduses lagunemiseks!). Kogumisnõud võib vooderdada majapidamispaperi või pabermassist munarestiga või teha ajalehest ise kogumiskott.

Biojätmete eraldi kogumine ei ole sugugi keeruline ja igasse kööki on võimalik leida selleks sobiv lahendus.

Kuidas on biojätmete sorteerimine seotud üleüldiste roheleppe eesmärkidega?

Roheleppe eesmärk on kaotada kasvuhooonegaaside netoheide. Rohelepe peaks hoolitsema muu hulgas selle eest, et meil oleks terve muld ja säiliks biooloogiline mitmekesisus.

Biojätmete ehk köögi- ja söökla-jätmete ning aia- ja haljastujätmete liigiti kogumine aitab nendele eesmärkidele kaasa. Näiteks kui biojätmed on liigiti kogumata ja satuvad muude jäätmetega prügimäele, hakkab seal erituma metaani, mis on 25 korda tugevam kasvuhooonegaas kui süsihappegaas.

Liigiti kogutud biojätmetest on võimalik korrekse ümbertöötlemisega toota komposti või kääritusjäätme, mis aitab parandada mullaviljakust. **E**

Teavituskampaaniat „Sorteeri biojätmeid oma korteris!” toetab Keskkonnainvesteeringute Keskus keskkonnateadlikkuse programmi raames.

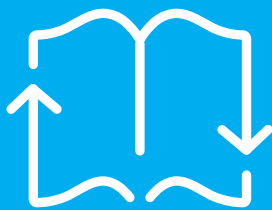
LIIGITI KOGUMINE ON LIHTNE

BIOJÄÄTMED

Biojätmed pane konteinerisse lahtiselt, paberkotis või täielikult biolaguneva ja komposteeruva kotiga.

VANAPABER

Kogu paber ja kartong muudest jätmetest eraldi ka siis, kui teie majal pole selleks konteinerit.

Vanapaber pane konteinerisse lahtiselt.

SEGA- OLMEJÄÄTMED

Kogu pakendi- ja toidujätmed eraldi ja segaolmejätmete hulk väheneb märgatavalt!

SOBIB

- Riknenud toit ja toidujätmed
- Tahked riknenud puu- ja köögiviljad, nende koored
- Liha- ja kalajätmed, kalaluud
- Muna- ja päklikoored
- Pabermassist munarestid
- Majapidamispaber
- Pabersalvrätid
- Kohvipaks, paberfiltrid
- Lõikelilled, ilma potita toataimed

- Ajalehed, ajakirjad
- Kataloogid ja reklaammaterjalid
- Töövihikud, paberist ja kartongist kaustikud
- Trükiga ja puhas kirja- ning joonistuspaper
- Kontoripaber
- Papp
- Jõupaber
- Kileaknata ümbrikud
- Vanad raamatud (kõvade kaanteta)

- Jätmed, mille liigiti kogumine pole korraldatud
- Kassiliiv, rasvane ja raskesti puhastatav pakend, mähkmed, hügieenisidemed, kosmeetika, küpsetuspaber, foolium, jahtunud tuhk, tolmuimeja tolmu kott, suured kondid, näritud näts, kummist esemed
- Hõõgniidiga lambipirnid, CD-plaadid, tühjad ja katkised pastakad, tühjad vildikad
- Katkised kruusid ja taldrikud
- Kasutuskõlbmatud jalanõud, riided ja mänguasjad

EI SOBI

Tavalised kilekotid, toidupakendid
Kassiliiv, tuhk, suitsukonid
Vedelad toidujäätmed, toiduõli, suured kondid
Kiletatud või vahatatud pinnaga või kileaknaga paberkotid
Küpsetuspaber
Vanad ravimid
Mähkmed, hügieenisidemed
Tolmuimejakotid
Kunstlilled, küünlad
Lille- ja salatipotid

Määrduvad või vettinud paber ja papp
Majapidamispaber
Kasutatud pabernõud
Kopeerpaber
Kleepsildid, teibid
Foolium, võipaber
Kommipaberid, jäätisepaberid
Tapeet, lamineeritud või kiletatud paber
Tetrapakid, munakarbid
Kõik, mis sisaldab materjale peale paberi ja kartongi

Toidujätmed, puhtad pakendid
Värvijäätmed, ravimid, tule- ja plahvatusohtlikud jäätmed, patareid, akud, kodumasinad, elektroonika
Ehitusjäätmed, aiapäätmed
Vedelad jäätmed (näiteks kasutatud toiduõli)
Suuremõtmelised jäätmed, mööbel, peegel, vaibad, madradsid
Ained ja esemed, mis oma kaalu, mõõtmete või kuju tõttu võivad ohustada mahutit, veokit või vedajat

